

รูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชนในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม

A Model of Surveillance Behavior Patterns of Youth in the Five Precepts Keeping Village Project at Nakhon Pathom Province

การณี นิลกรณ์^{1*}, ประพันธ์ ขันดีระกุล¹

Paranee Ninkron^{1*}, Praphan Khuntiterakul¹

(Received: May 25, 2020; Revised: October 10, 2020; Accepted: November 6, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชนในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน เริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชนโดยใช้แบบสอบถามในกลุ่มเยาวชนอายุ 15 - 21 ปี จำนวน 302 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Multiple regression นำมาสู่การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา และนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีสังเคราะห์แก่นสาระ และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ได้แก่ ความสามารถในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด ด้านสุขภาพองค์รวม การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด การรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติด และรูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ประกอบด้วย 2 แผนงาน คือ 1) แผนงานพัฒนาศักยภาพภายในตัวบุคคล ได้แก่ การจัดเวทีระดมความคิดเห็น ตลอดจนจัดตั้งกลุ่มแกนนำเยาวชน การจัดอบรมสร้างอาชีพ สนับสนุนเยาวชนต้นแบบด้านกีฬาและนันทนาการเพื่อสุขภาพ และสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ 2) แผนงานปรับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครู แกนนำทางศาสนา และสร้างแผนงานเฝ้าระวังในชุมชน และจัดตั้งศูนย์พัฒนาจิตสมาธิปัญญา ตามหลักศีล 5 ที่ตรงกับความต้องการของพื้นที่ที่สามารถแก้ปัญหาสารเสพติดได้จริง

คำสำคัญ: รูปแบบการเฝ้าระวัง การใช้สารเสพติด เยาวชน หมู่บ้านรักษาศีล 5

¹สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹Program of Public Health, Faculty of Science and Technology, Nakhon Pathom Rajabhat University

*Corresponding Author: n.paranee@hotmail.com

Abstract

This research aimed to create a model of surveillance behavior patterns of youth substance use in the Five Precepts Keeping Village Project, Nakhon Pathom Province. A mixed-methods research design was conducted. The 1st phase was to investigate factors related to the use of addictive substance among 302 youths aged 15 - 21 years, and the data were analyzed by Multiple Regression. Then the qualitative method was involved in studying causes of the problem; a model of surveillance behavior patterns was developed. The qualitative data were analyzed by thematic analysis with data triangulation verification. The results found that the self-control of drug use, holistic health, perceived ability, self-efficacy in substance abuse prevention were the determinants to predict the use of addictive substance among youths in the five precepts village. Moreover, the model of surveillance behavior patterns of youth substance use consisted of 2 programs: (1) the development plan for the individual's capabilities, consisting of plans to organize a public hearing, set up youth leader group, provide career training, provide supports in sport and health recreation activities and build awareness in media perception, and (2) the environmental adjustment plan consisting of exchange of ideas between parents or guardians, community leaders, teachers and religious leaders to discuss about prevention of drug in the community and plan to set up mind and wisdom development center based on 5-precepts concepts.

Keywords: Model of surveillance, Substance abuse, Youth, Five precepts keeping village project

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศทั่วโลก จากรายงานของสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ พบว่า ประมาณ 275 ล้านคนทั่วโลก ซึ่งมีประมาณร้อยละ 5.6 ของประชากรโลกที่มีอายุระหว่าง 15 - 64 ปี เป็นกลุ่มประชากรที่ใช้สารเสพติดแสดงให้เห็นแนวโน้มการแพร่ระบาดของสารเสพติดขยายเกินกว่าตลาดที่กำหนดและตลาดที่สำคัญยังคงเติบโตในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอเมริกาเหนือยังคงเป็นสองภูมิภาคย่อยหลักสำหรับการค้ายาเสพติดจากทั่วโลกในทวีปอเมริกาเหนือ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2018) สำหรับประเทศไทยยาเสพติดเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญทั้งในฐานะที่เป็นผู้ผลิตยา ตลาดสินค้า และแหล่งจำหน่ายยาเสพติดส่งต่อไปประเทศอื่น โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติด ยังเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน และส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชนอย่างมาก ในขณะเดียวกันก็ยังมีตัวยาใหม่ ๆ ที่กลุ่ม

ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้นำมาเผยแพร่ ซึ่งจะต้องมีมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลและกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญที่มีทั้งผู้เสพและผู้ค้าระดับขายปลีกให้กับผู้เสพ (Bureau of Drug Prevention and Development, 2015) จากข้อมูลสถิติการจับกุมผู้เสพยาเสพติด พ.ศ. 2559 เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2560 พบว่า คดีเสพยายังคงเป็นคดีที่มีผลการจับกุมสูงสุด (Office of the Narcotics Control Board, 2018) จากยุทธศาสตร์การดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของรัฐบาลยังคงเน้นภารกิจงานในมิติต่าง ๆ อันประกอบด้วย การควบคุมการแพร่ระบาดของตัวสารเสพติดและผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการค้า/การขนยา นโยบายปัญหาสารเสพติดถูกมองแบบแยกส่วน ในด้านการป้องกันปราบปรามและการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งยังคงพบกลุ่มเสพยาเสพติดรายใหม่ในกลุ่มเยาวชนที่มีอายุ 15 - 19 ปี ร้อยละ 26.7 และอายุต่ำกว่า 15 ปี ถึงร้อยละ 21.5 จากสถิติของผู้เข้ารับการบำบัด และพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั้งที่อยู่นอกระบบการศึกษาและในระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (Office of the Narcotics Control Board, 2017) ซึ่งปัญหาการใช้ยาเสพติดส่งผลกระทบทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง การแพทย์และสาธารณสุข และจากการทบทวนแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน มีเพียงการเฝ้าระวังและป้องกันโดยเน้นการป้องกันสารเสพติดในภาพรวมเท่านั้น แต่ยังไม่มีความเห็นแนวทางดูแลที่เฉพาะการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชนที่เกิดจากการบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มแกนนำทางศาสนาที่ยังขาดการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ ของการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชนในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม เนื่องจากข้อมูลเชิงพื้นที่ พบว่า จังหวัดนครปฐมยังคงพบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด ของกลุ่มผู้เสพรั้งแรกของผู้เข้าบำบัดรักษามากกว่าร้อยละ 50 มีอายุระหว่าง 15-19 ปี และอีกกลุ่มที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกพื้นที่ คือกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี และอยู่ในกลุ่มของจังหวัดที่มีการระบาดของสารเสพติด อยู่ในระดับมาก และมีโอกาสพัฒนาไปถึงระดับมากที่สุด และเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า เป็นจุดพักยาตลอดจนเป็นทางผ่านของยาเสพติดไปยังจังหวัดอื่น ๆ เพราะจากลักษณะพื้นที่จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่อยู่ไม่ไกลจากชายแดนของประเทศใกล้เคียงที่พบว่าเป็นแหล่งผลิตสำคัญที่อยู่รอบประเทศไทย ซึ่งยาที่ผลิตนั้นมีการนำมาพักและส่งต่อไปที่จังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง จึงส่งผลให้ยากต่อการควบคุมและเป็นปัญหาที่สำคัญต่อกลุ่มเยาวชน (Office of the Narcotics Control Board, 2017) และในฐานะที่สังคมไทยได้ชื่อว่าเป็นเมืองพุทธ จึงเป็นโอกาสที่สังคมไทยจะต้องนำกระบวนการทางพุทธศาสนามาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดด้านสารเสพติดในกลุ่มเยาวชน สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าการใช้พุทธธรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจให้มีความเข้มแข็ง เพื่อ

ป้องกันเยาวชนที่หลงเข้าไปเสพยาหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Prachit, 2017). ตลอดจนการใช้หลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักไตรสิกขา หลักการเจริญสติ หลักการคบมิตร หลักการวางสัจธรรม สามารถป้องกันพฤติกรรมการใช้สารเสพติด อาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร (Suthep, 2019) รูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ได้ประยุกต์ใช้หลักธรรมของพุทธศาสนาเป็นสื่อกลางที่สามารถนำมาเป็นแกนหลักในการสร้างเสริมคุณธรรมให้กับกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเฝ้าระวังด้านสารเสพติดให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยมีแนวคิดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนมีส่วนร่วมช่วยในการขับเคลื่อน เพื่อเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของเยาวชน โดยการประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ประสิทธิผลแห่งตน (Self-efficacy) และทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง (Self-control) เพื่อเสริมสร้างเยาวชนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติด ประกอบกับการสร้างเงื่อนไขทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เพื่อเป็นแรงจูงใจที่สามารถส่งผลให้เยาวชนร่วมกันเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในกลุ่มของเยาวชนในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างพลังของเยาวชนเสมือนสร้างภูมิคุ้มกันและป้อมปราการในการปกป้องเยาวชนและชุมชนจากอันตรายจากการใช้สารเสพติด

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

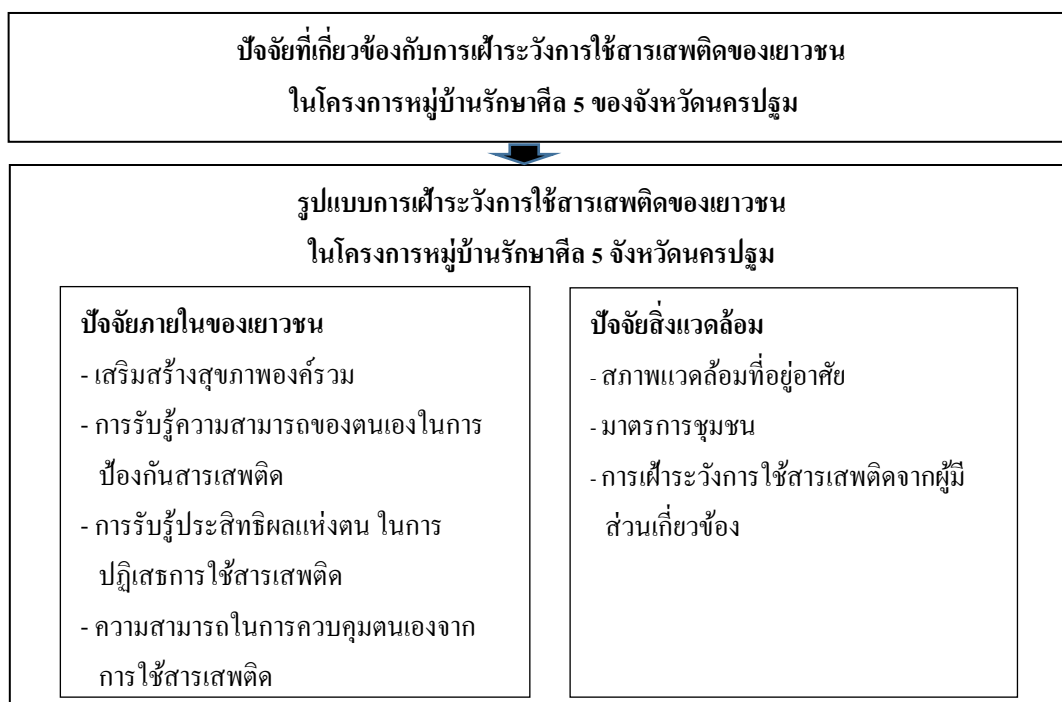
งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed methods research) แบบแผนเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential explanatory design) (Creswell, 2018) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ดำเนินการวิจัยในช่วงกันยายน 2560 - สิงหาคม 2561

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน ผลการศึกษาในระยะต่าง ๆ จะเชื่อมต่อกันแล้วสรุปผลการศึกษาในขั้นตอนสุดท้าย เพื่อสร้างความรู้ใหม่ตลอดจนแสวงหาแนวทางในระวางการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม โดยประยุกต์ใช้

แนวคิดการรับรู้ประสิทธิผลแห่งตน (Self-efficacy) ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง (Self-control) เพื่อสร้างเสริมการรับรู้ปัจจัยภายในเยาวชนเกี่ยวกับการรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธในการใช้สารเสพติด และการลดความคาดหวังจากการใช้สารเสพติดเชิงบวก และความสามารถในการควบคุมตนเอง มาเป็นฐานคิด ร่วมกับการระดมความคิดร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนตลอดจนหาแนวทางที่เหมาะสมเพิ่มเติม จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐมผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถาม ในกลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี จำนวน 302 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 15 เท่า ของจำนวนปัจจัยทั้งหมด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 270 จำนวน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ทั้งหมด 7 อำเภอ และทำการสุ่มห้องของแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ดำเนินการโดยการเขียนชื่อห้องของแต่ละชั้น ทำครั้งละอำเภอลงในกล่อง แล้วสุ่มหยิบขึ้นมาทีละห้องของแต่ละชั้นในแต่ละโรงเรียนแบบไม่แทนที่ (Without replacement) โดยเลือกมาร้อยละ 50 ของจำนวนห้องทั้งหมดของแต่ละชั้นในแต่ละอำเภอ โดยเลือกตามจำนวนสัดส่วนในแต่ละอำเภอที่คำนวณได้ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยมีรายชื่อของเยาวชนในห้องที่สุ่มได้ มาเรียงเป็นระบบตามบัญชีเรียกชื่อ จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณ โดยนำผลวิจัยเชิงปริมาณมาวิเคราะห์แยกประเด็นของข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาครอบคลุมประเด็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี ที่นำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกาย และกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 42 คน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) ได้แก่ กลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี ที่นำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายครั้งแรก ผู้ปกครอง บุคลากรทางสาธารณสุข ครูและผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ที่อยู่ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม ตลอดจนมีการรับรู้สถิติสัมพันธัญญะดี สามารถสื่อสารภาษาไทยเข้าใจ และยินดีเข้าร่วมการศึกษาค้นคว้าด้วยความสมัครใจ

การวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) จำนวน 5 กลุ่ม ๆ ละ 8 - 12 คน ได้แก่ 1) กลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี 2) กลุ่มผู้ปกครอง 3) บุคลากรทางสาธารณสุข 4) ครูและผู้บริหารโรงเรียน 5) ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม โดยใช้แนวคิดการวางแผนและการแสวงหาแนวทางของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเสนอแนวทางการเขียนแผนปฏิบัติงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในกลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม จำนวน 302 คน โดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือน จำนวนพี่น้อง อาชีพหลักของบิดามารดา ปัญหาส่วนตัว บุคคลที่นักเรียนปรึกษามากที่สุด การใช้เวลาว่าง โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close end question) และแบบเลือกคำตอบได้หลายคำตอบ (Checklist questions) 2) ข้อมูล

ด้านสุขภาพองค์รวม (ด้านร่างกายกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านสุขภาพสังคมด้านสุขภาพศีลธรรม 3) ข้อมูลด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันตนเองจากสารเสพติดได้แก่ ด้านประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การใช้ตัวแบบ การใช้คำพูดชักจูง การกระตุ้นทางอารมณ์ 4) ข้อมูลด้านการรับรู้ประสิทธิผลแห่งตน ในการปฏิเสธการใช้สารเสพติดของเยาวชน 5) ข้อมูลด้านความคาดหวังผลเชิงบวกจากการไม่ใช้สารเสพติด และ 6) ข้อมูลด้านความสามารถในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบบสอบถามได้มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามไป Try out กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคภาพรวมเท่ากับ 0.82 เมื่อได้ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติด จึงนำมาสู่การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) ในประเด็นของปัญหาสาเหตุเชิงลึกของการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน และ ใช้แนวคำถามการอภิปรายกลุ่มกึ่งมีโครงสร้าง ในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม โดยใช้แนวคำถามเดียวกันในทุกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูล และใช้แนวการสนทนากลุ่ม ด้านความต้องการข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐมและนำมาวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) เพื่อให้ได้รูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดฯ เหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยและแนะนำตัวในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ปกครองของเยาวชนผู้ให้ข้อมูล และให้ลงชื่อในเอกสารยินดียเข้าร่วมงานวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) โดยคณะผู้ร่วมวิจัย ซึ่งก่อนเริ่มการสัมภาษณ์จะมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน ตามประเด็นที่กำหนดไว้ระหว่างการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบด้านข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถจัดความลำเอียงในการสรุปผล ระหว่างการสัมภาษณ์ถ้าพบอาการผิดปกติ เช่น ไม่สบายใจหรืออึดอัดใจในการตอบคำถาม ร้องไห้ หรือวิตกกังวล ผู้วิจัยจะยุติการสัมภาษณ์เชิงลึกทันที และผู้วิจัยจะมีทีมนักวิชาการด้านสุขภาพจิตในการให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่อาสาสมัครวิจัยต่อไป วิธีการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะมีการสร้างความคุ้นเคยและไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูลโดยการเข้าไปพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปจำนวน 1 - 2 ครั้ง จนผู้ให้ข้อมูลเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจมากยิ่งขึ้น จึงดำเนินการสัมภาษณ์ (Teddlie & Tashakkori, 2009) และตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological

triangulation) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลทั้งการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ Multiple regression เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ที่เป็นกลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) ตามขั้นตอนดังนี้ 1) การจัดระเบียบข้อมูล 2) การกำหนดรหัสข้อมูล 3) การให้ความหมายและตีความข้อมูล 4) การแสดงข้อมูลจัดกลุ่ม และ 5) การนำเสนอข้อมูล (Creswell, 2018)

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

โครงการวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เลขที่ ใบรับรอง 07/2560 ลงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยนี้โดยคำนึงถึงจริยธรรมและหลักจรรยาบรรณในการทำวิจัย โดยต้องศึกษาลักษณะผู้ให้ข้อมูลเพื่อป้องกันการถามสิ่งที่จะกระทบต่อจิตใจ พร้อมแจ้งสิทธิในการออกจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลาถ้ามีความต้องการ รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมวิจัยโดยเคร่งครัดและต่อเนื่อง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม จำนวน 302 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.6 มีอายุ 10 - 15 ปี ร้อยละ 71.9 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 62.9 และมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ร้อยละ 82.5 ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 1,501 - 2,500 บาท ร้อยละ 40.1 มีพี่น้อง 2 - 3 คน ร้อยละ 65.6 อาชีพของบิดามารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง ร้อยละ 59.3 ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่นักเรียนจะมีปัญหาส่วนตัวในเรื่องปัญหาผลการเรียนไม่ดี ร้อยละ 26.2 และเมื่อมีปัญหาส่วนตัวจะเลือกปรึกษาเพื่อนมากที่สุด ร้อยละ 27.2 ส่วนกิจกรรมที่ทำส่วนใหญ่การใช้โปรแกรมสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 80.5

2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม

ระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านสุขภาพกายของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย (Mean = 2.27, SD = .26) ด้านสุขภาพจิตโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

(Mean = 2.40, SD = .33) ด้านสุขภาพสังคม อยู่ในระดับ ปานกลาง (Mean = 2.50, SD = .32) ด้านศีลธรรมและจิตวิญญาณ อยู่ในระดับ น้อย (Mean = 2.24, SD = .27) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.08, SD = .58) การใช้ตัวแบบ อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.45, SD = .62) การใช้คำพูดชักจูง อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.13, SD = .35) การกระตุ้นทางอารมณ์ อยู่ในระดับน้อย (Mean = 2.16, SD = .81) การรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติด อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.79, SD = .52) ความคาดหวังผลเชิงบวกจากการไม่ใช้สารเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.12, SD = .34) ความสามารถในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด อยู่ในระดับมาก (Mean = 3.88, SD = .60)

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

Factor	B	SE	Beta	t	p-value
Self-control of drug use	0.86	0.16	0.31	5.87	<0.000
Holistic health (Physical health, Mental health, Social health, Morality and Spirituality)	1.12	0.41	0.17	2.68	<0.000
Self-efficacy in substance abuse prevention	0.97	0.36	0.15	2.61	0.007
Perception of their effectiveness in refusing to use substance	0.47	0.22	0.11	2.10	0.031
Expectations for positive outcomes from non- substance use	0.52	0.19	0.14	2.04	0.049
Adjusted R ² = 0.395 S ₀ = 6.265 F = 27.612 p-value = <0.000					

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่ร่วมทำนายการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม พบว่า ความสามารถในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด ด้านสุขภาพองค์รวม การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด การรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติดความคาดหวังผลเชิงบวกจากการไม่ใช้สารเสพติดโดยตัวแปรความสามารถในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด ทำนายการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ได้ดีที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุขภาพองค์รวม (สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม ศีลธรรมและจิตวิญญาณ) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด การรับรู้

ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติดความคาดหวังผลเชิงบวกจากการไม่ใช้สารเสพติดตามลำดับและตัวแปรทั้งหมดร่วมทำนายการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม โดยได้ร้อยละ 39.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. รูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อสังเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐมโดยใช้วิธีการวิจัยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) ด้วยการอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion) นำผลการศึกษาความต้องการ และข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน จากผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเยาวชน อายุ 15 - 21 ปี กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มครูและผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มบุคลากรทางสาธารณสุข และกลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม แล้วนำองค์ประกอบมาจัดทำร่างรูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน มาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม จากที่ทำการศึกษาค้นคว้าจะต้องครอบคลุมประเด็นด้านการปรับเปลี่ยนปัจจัยภายในของเยาวชน ได้แก่ ความสามารถในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด ด้านสุขภาพองค์รวม (สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม ศิลธรรมและจิตวิญญาณ) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด การรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติด ความคาดหวังผลเชิงบวกจากการไม่ใช้สารเสพติด ด้านความรู้ของโทษพิษภัยจากสารเสพติด การจัดการความเครียด ความสามารถในการควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด การรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติด รวมทั้งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการลดปัจจัยเสี่ยงในการยาเสพติดโดยสร้างความร่วมมือของ ครอบครัว เพื่อน สังคมและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดของเยาวชน ดังรายละเอียดซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ต้องพิจารณาและกำหนดโครงการให้ประสานสอดคล้องกันโดยมอบหมายแกนนำในพื้นที่ร่วมพัฒนากิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่ โดยรูปแบบ มีแผนงานในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แผนงานพัฒนาศักยภาพภายในตัวบุคคล

- 1) แผนงานจัดเวทีระดม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเยาวชนเพื่อค้นหาปัญหา

- 2) แผนงานจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในกลุ่มเยาวชนในพื้นที่
- 3) แผนงานจัดตั้งกลุ่มแกนนำเยาวชนในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด
- 4) แผนงานพัฒนาทักษะด้านการจัดอบรมสร้างอาชีพตามบริบทของพื้นที่
- 5) แผนงานพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านกีฬา และนันทนาการเพื่อสุขภาพ
- 6) แผนงานสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ

2. แผนงานปรับสิ่งแวดล้อม

- 1) แผนงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดูแลเยาวชนของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครู แกนนำศาสนา
- 2) แผนงานความร่วมมือระหว่างปกครอง ครู เพื่อนตำรวจ และอาสาสมัครด้านป้องกันยาเสพติดในพื้นที่
- 3) แผนงานจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังยาเสพติดโดยแกนนำชุมชนในพื้นที่
- 4) แผนงานสร้างการมีส่วนร่วมการจัดการพื้นที่เสี่ยงในชุมชน
- 5) แผนงานจัดตั้งศูนย์พัฒนาจิต สมาธิ ปัญญา ตามหลักศีล 5

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน พบว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองจากการใช้สารเสพติด ทำนายการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ได้ดีที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุขภาพองค์รวม (สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม ศีลธรรม และจิตวิญญาณ) และปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด การรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติดความคาดหวังผลเชิงบวกจากการไม่ใช้สารเสพติดตามลำดับและตัวแปรทั้งหมดร่วมทำนายการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ได้ร้อยละ 39.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ความเครียดมีอิทธิพลทางลบกับการมีสติ และมีอิทธิพลทางบวกกับการใช้สารเสพติด และการมีสติเป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของความเครียดต่อการใช้สารเสพติดในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (Sudarat, 2018) จึงต้องมีการเสริมสร้างสุขภาพครบทุกมิติ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชน และสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การจัดการอารมณ์และความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (Nittaya, 2013) และผลการศึกษา พบว่า ลักษณะของครอบครัวสามารถทำนายการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นได้ (Tafa & Baiocco, 2009)

ผลการศึกษารูปแบบการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดของเยาวชน ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม พบว่า รูปแบบที่เหมาะสม ควรเริ่มจากการปรับเปลี่ยนปัจจัยภายในของเยาวชน ด้านความรู้ของโทษพิษภัยจากสารเสพติด การจัดการความเครียด ความสามารถในการควบคุมตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันสารเสพติด การรับรู้ประสิทธิผลแห่งตนในการปฏิเสธการใช้สารเสพติด รวมทั้งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการลดปัจจัยเสี่ยงในการยาเสพติดโดยสร้างความร่วมมือของ ครอบครัว เพื่อน สังคมและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดของเยาวชน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ต้องพิจารณาและกำหนดโครงการให้ประสานสอดคล้องกัน และนำมาสู่แผนงานในการทำกิจกรรมที่เริ่มต้นด้วยการพัฒนาศักยภาพภายในตัวบุคคล คือ ในพื้นที่จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเยาวชนเพื่อค้นหาปัญหาที่ตรงกับบริบทของพื้นที่ และนำมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อจัดการกับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่จนเกิดเป็นกลุ่มแกนนำเยาวชนในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกลุ่มนี้มีหน้าที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ โดยเน้นความหลากหลายของกิจกรรมครอบคลุม ทัวถึง เข้าถึง เน้นการมีส่วนร่วมที่ตรงกับความสนใจของเยาวชนทั้งกลุ่มในสถานศึกษา และกลุ่มนอกสถานศึกษารวมกลุ่ม จะส่งผลให้เยาวชนเกิดภูมิคุ้มกัน และรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและห่างไกลจากการใช้สารเสพติด เป็นไปตามแนวคิดด้านพัฒนาการของวัยรุ่น ที่พบว่า เยาวชนมีความอยากรู้อยากลอง ซึ่งเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมผู้อื่น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสนใจในภาพลักษณ์ของตนเองมากยิ่งขึ้น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน ซึ่งส่งผลต่อการควบคุมอารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจ และพฤติกรรม (Santrock, 1996) และยังต้องส่งเสริมความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันด้านการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนทักษะด้านเสริมสร้างอาชีพตามบริบทของพื้นที่ และพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านกีฬา และนันทนาการเพื่อสุขภาพเพื่อจะได้ขยายองค์ความรู้และเครือข่ายครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเน้นองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความรู้ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Green & Kreuter, 1999) และเป็นไปตามแนวคิดของ Green & Kreuter (1999) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ จนเกิดพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความรู้ และความเข้าใจ ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงตามมา และเป็นไปตามผลการวิจัยของ (Salamteh, 2018) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อการป้องกันการติดยาเสพติด จึงเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนให้เด็กและเยาวชนได้รับภูมิคุ้มกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไป

การจัดการปรับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดส่วนใหญ่มีการแสดงความคิดเห็นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ คือ ควรมีการ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดูแลเยาวชนของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครู แกนนำศาสนา โดยดำเนินการระหว่างหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในชุมชน เน้นการสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมกรเรียน และพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ผ่านช่องทางการสื่อสาร เช่น line facebook website ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ที่พบว่า ความก้าวหน้าในเชิงวิชาการและวิวัฒนาการของเครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ความรู้แพร่กระจายและเปิดให้เกิดการรับรู้มากขึ้น เข้าถึง และสื่อสารกันง่ายขึ้น สามารถต่อยอดไปสู่ความรู้ใหม่ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในแต่ละขั้นตอน (Leaudnakrob, Sengsri, & Poltana, 2018) และนอกจากมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลควมมีแผนงานความร่วมมือระหว่างปกครอง ครู เพื่อนตำรวจและอาสาสมัครด้านป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ ผ่านศูนย์เฝ้าระวังยาเสพติดโดยแกนนำชุมชนในพื้นที่โดยเกิดจากการมีส่วนร่วมการจัดการ โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงในชุมชน ซึ่งทีมผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดร่วมวิเคราะห์ปัญหา และวางแผนกิจกรรมร่วมกันแบบบูรณาการโดยใช้งบประมาณของแต่ละหน่วยงานร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด (Office of the National Economic and Social Development Council, 2019) ซึ่งทีมเครือข่ายป้องกันในพื้นที่จะต้องปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อวางแผนร่วมชุมชนแบบบูรณาการ และสื่อสารเพื่อเฝ้าระวัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เครือข่ายการเรียนรู้ ที่ว่าเครือข่ายจะเป็นโครงสร้างสำหรับการเรียนรู้ (Snowden, 2005) และเครือข่ายจะประกอบไปด้วยสมาชิกที่มาจากหลายหน่วยงานในองค์กรที่มีความรู้แตกต่างกันไปทำให้บนเครือข่ายมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของเครือข่าย (Dyer & Nobeoka, 2000) และแนวทางการสร้างความร่วมมือป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด หน่วยงานราชการควรมีการประชุมชี้แจงในจัดทำแผนการปฏิบัติงานระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในชุมชนของตนเองอย่างจริงจัง (Thasingern, 2015) และนอกจากในพื้นที่ที่มีศูนย์เฝ้าระวังยาเสพติดแล้ว ควรดำเนินการควบคู่ไปกับศูนย์พัฒนาจิต สมาธิปัญญา ตามหลักศีล 5 โดยเน้นการปลูกจิตสำนึกให้มีศรัทธาและยึดมั่นในศาสนา เนื่องจากชาวบ้านมีวัดที่เป็นทุนทางสังคมที่มีศักยภาพเป็นศูนย์พัฒนาจิตใจของคนทุกวัย ดังนั้นควรประยุกต์หลักธรรมคำสอนมาสร้างเกราะป้องกันทางจิตใจให้เข้มแข็งและห่างไกลจากสารเสพติด

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานระดับครอบครัว ควรเสริมหนุนให้เยาวชนมีกลุ่มสังคมที่มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ และปลูกฝังศีลธรรมและจิตวิญญาณในการมีจิตสำนึกที่ดีให้แก่เยาวชน ตลอดจนสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผลจากปฏิเสธการใช้สารเสพติด ตลอดจนมีทักษะในการควบคุมตนเองจากสถานการณ์เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้
2. ในชุมชนควรมีการจัดกิจกรรม ที่ประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ดำเนินการควบคู่ไปกับศูนย์พัฒนาจิต สมาธิ ปัญญา ตามหลักศีล 5 เพื่อปลูกฝังความเข้มแข็งทางจิตให้กับเยาวชนเพื่อห่างไกลจากสารเสพติด
3. แกนนำผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ครู และแกนนำศาสนา ควรมีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดูแลเยาวชน ภายใต้ศูนย์เฝ้าระวังยาเสพติดโดยแกนนำชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในชุมชน
4. นำไปต่อยอดพัฒนาเชิงนโยบายในพื้นที่เพื่อเสริมหนุนให้บทบาทภาครัฐบาล เปิดโอกาสให้เยาวชนมีการค้นหาทักษะเฉพาะของตนเอง ตลอดจนเสริมหนุนให้มีการแสดงความสามารถเชิงบวกเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมและสนับสนุนการวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2560 ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน และผศ.ดร.ศิริไลซ์ วรรัตน์วิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษา จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์งานวิจัยสำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ และผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

รายการอ้างอิง (References)

- Bureau of Drug Prevention and Development. (2015). *Conclusion of the progress of the implementation of the indicators goals according to the strategic plan of the land force over drugs*. Nonthaburi: Bureau of Drug Prevention and Development. (in Thai).
- Creswell, J. W. (2018). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Thousand Oaks: Sage.
- Dyer, J. H., & Nobeoka, K. (2000). Creating and managing a high- performance knowledge-Sharing network. *Journal of Toyota Strategic Management*, 21(3), 345-367.

- Green, A., & Kreuter, L. (1999). *Health Promotion Planning: An Education and Environmental Approach*. Toronto: Mayfield Publishing.
- Leaudnakrob, N., Sengsri, S., & Poltana, P. (2018). ICT: Information technology supported transformative learning. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit*, 9(1), 70-80.
- Nittaya, Y. (2013). *Factors affecting the mathayomsuksa1students behavior of drugs prevention in schools under Loei primary educational service area*. (M.Ed. Thesis in Educational). Loei Rajabhat University, Loei. (in Thai)
- Office of the Narcotics Control Board. (2017). *Brief history of drug addiction in 2017*. Bangkok: Office of Narcotics Control Board. (in Thai)
- Office of the Narcotics Control Board. (2018). *Brief history of drug addiction in 2018*. Bangkok: Office of Narcotics Control Board. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). Retrieved from <https://www.nesdb.go.th/main.php?filename=index>.
- Prachit, C. (2017). Buddha's Doctrines with The Protection and Solution to the Narcotic's Problems of The Youth. *Journal of Philosophical Vision*, 10(1), 12-27.
- Salamteh, S. (2018). The development of juvenile leadership training curriculum of the Juvenile and family court for children and youth to prevent drug addiction. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, Special(12), 93-106.
- Santrock, W. J. (1996). *Adolescence*. New York: Times mirror Higher Education.
- Suthep, P. (2019). The Buddhist Doctrines to Prevent Criminal Behavior of Children and Young People in Bangkok. *Journal of MBU Education*, 36(2), 78-87.
- Snowden, D. (2005). From atomism to networks in social system. *The Learning Organization*, 12(6), 552-562.
- Sudarath, P. B. (2018). Mediating Role of Mindfulness on the Relationship between Stress and Substance Use in Secondary School Students. *Journal of Nursing Science*, 7(1), 85-106.
- Tafa, M., & Baiocco, R. (2009). Addictive Behavior and family functioning during adolescence. *Journal of Family Therapy*, 37(1), 388-395.

- Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2009). *Foundation of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral science*. Los Angeles: SAGE.
- Thasingern, P. (2015). Guidelines for the cooperation building of drug prevention and solution of the community leaders in Uttaradit province. *Journal of Graduate School*, 10(1), 67-76.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2018). *World drug report 2018*. Geneva: United Nations Office on Drugs and Crime.